

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра політології

Затверджено

На засіданні кафедри політології
філософського факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри проф. Анатолій РОМАНЮК

**Силабус з навчальної дисципліни
«Політична географія і геополітика»,
що викладається в межах ОПП «Політологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 052 «Політологія»
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
2022 року вступу**

Назва дисципліни	Політична географія і геополітика
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра політології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 052 «Політологія»
Викладачі дисципліни	Куречко Ірина Ігорівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: iryna.kurechko@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://filos.lnu.edu.ua/employee/kurechko-iryna Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 206, тел. (032)-239-41-08 (кафедра політології)
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щопонеділка: 11.50–13.30 год. (кафедра політології, вул. Університетська, 1, ауд. 206) У день проведення лекцій/семінарських занять. Також можливі он-лайн консультації через засоби віддаленого відео- й аудіозв'язку та емейлінг на електронну адресу викладача.
Сторінка дисципліни	https://filos.lnu.edu.ua/academics/bachelor/curriculum-politology https://filos.lnu.edu.ua/course/politychna-heohrafiya-i-heopolityka
Інформація про дисципліну	“Політична географія і геополітика” є нормативним курсом для студентів першого курсу філософського факультету спеціальності 052 “Політологія”. Навчальний курс розрахований на 105 годин та вивчається у першому семестрі. Дисципліна є важливим елементом у вивченні політичних явищ і процесів на різних рівнях, вона спрямована на вивчення просторово-територіального аспекта в політиці. Для вивчення дисципліни передбачено два змістових модулі. Діагностують студентів поточним (впродовж семестру) і підсумковим (іспит) контролем і оцінюють у 100 балів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Курс розроблено таким чином, щоб продемонструвати студентам взаємозалежність і взаємовплив географічного розташування держави і політичних процесів, які відбуваються у її межах і навпаки; надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб студенти розуміли особливості формування політичної карти світу і могли прогнозувати зміни на ній; специфіку держави як особливої політико-територіальної організації, її політико-географічного положення і території; особливості кордонів та прикордонних регіонів; специфіку різних міжнародних організацій, а також специфіку електоральної географії. У курсі представлено огляд різних геополітичних концепцій, які потрібні для кращого розуміння проблематики політичної географії і геополітики як науки.
Мета та цілі дисципліни	Мета курсу – дати студентам уявлення про суть, теоретичні підходи і проблематику політичної географії та геополітики, а також сформувані у студентів конкретні знання політико-географічних реалій політичної карти світу.

	<p>Відповідно до мети головними цілями вивчення дисципліни виступають:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розуміння понятійно-категоріального апарату дослідження політичної географії та геополітики; • знання історії, теорії та методології політичної географії і геополітики; • аналіз основних геополітичних концепцій зарубіжних та вітчизняних вчених; • знання етапів формування політичної карти світу та аналіз прогнозів змін на ній; • вивчення сучасного політико-географічного положення України, специфіки політико-географічної ситуації в державі та її регіонах.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вегеш М. Геополітика в постатях і термінах. Ужгород. Видавничий дім «Гельветика», 2020. 786 с 2. Дністрянський М. Політична географія та геополітика: Навч. Посібник. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2010. 344 с. 3. Політична географія і геополітика: Навч. посібник / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін. К.: Либідь, 2007. 255 с. 4. Flint C., Taylor P. Political Geography: World Economy, Nation-State and Locality. Essex: Pearson Education Limited, 2021. 358 p. 5. Jones M., Jones R., Woods M. An Introduction to Political Geography. Space, Place and Politics. Routledge, 2014. 276 p. <p style="text-align: center;">Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії / переклад з англ. Тарас Цимбал і Роман Корнута. К.: Наш формат, 2019. 608 с. 2. Шамрай В. Передумови виникнення та розвитку міжнародних організацій. <i>Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. Юридичні науки</i>. 2013. Вип.4(98). С. 46–48 3. Agnew J., Mitchell K., Toal G. A Companion to Political Geography. Blackwell Publishing, 2003. 494 p. 4. Agnew J., Muscarà L. Making Political Geography. Rowman & Littlefield Publishers, 2012. 296 p. 5. Ankar D. Microstate Democracy: Majority or Consensus; Diff usion or Problem-Solving? // <i>Democratization</i>. 2008. Vol. 15. No. 1. P. 67–85. 6. Gallaher C., Dahlman T. C., Gilmartin M. Key Concepts in Political Geography. SAGE Publications Ltd, 2009. 392 p. 7. Geldenhuys D. Contested States in World Politics. London: Palgrave Macmillan, 2009. 295 p. 8. Jessop B. The State. Past, Present and Future. Cambridge: Polity, 2016. 303 p 9. O’Tuathail G. Understanding Critical Geopolitics: Geopolitics and Risk Society // <i>Journal of Strategic Studies</i>. 1999. No 2/3. P. 107–124. 10. Prescott J. R. V. Political Frontiers and Boundaries. L.: Routledge, 1987. 332 p.

	<p>11. Terlouw, K. Political Geography of Cities and Regions. 1st Edition. London. 2022. 188 p.</p> <p style="text-align: center;">Інтернет-джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бжезінський З. Велика шахівниця [Електронний ресурс] / З. Бжезінський. – Режим доступу до ресурсу: http://dontsovnyc.com.ua/wp-content/uploads/2016/03/Bjezinski.Velyka-shahivnytsia.pdf 2. Дністрянський М. Праці С. Рудницького і Ю. Липи в контексті Європейської політико-географічної думки [Електронний ресурс] / М. Дністрянський // Режим доступу до ресурсу: http://ukr-tur.narod.ru/istoukrgeo/allpubl/antropos/prazirudilyp1.htm 3. Долгов О. Територія держави як чинник політичних відносин // Режим доступу до ресурсу: http://sevntu.com.ua/jspui/bitstream/123456789/2308/1/100-38.pdf 4. Долматов І. Методологія дослідження процесів формування та еволюції кордонів. <i>Митна справа</i>. 2011. №1 (73). С. 43-48. Режим доступу до ресурсу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ms/2011_1/11043048.pdf 5. Сліпець О. Теорія «зіткнення цивілізацій» та сучасні глобальні проблеми [Електронний ресурс] / О. Сліпець // Режим доступу до ресурсу: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/17859/1/113-Slipets.pdf
Тривалість курсу	1 семестр/105 год.
Обсяг курсу	48 годин аудиторних занять. З них 32 годин лекцій, 16 годин лабораторних робіт/практичних занять та 57 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>У результаті успішного проходження курсу студент набуде <i>загальних компетентностей</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. <p>та <i>спеціальних (фахових) компетентностей</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності. - СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. <p><i>Програмні результати навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - РН 10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах. - РН 11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності. - РН 13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

	<p>Після завершення цього курсу студент буде знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • предмет, об'єкт, структуру та функції політичної географії, її сучасну методологію; • історію розвитку політико-географічних та геополітичних вчень; • суть політико-географічних та геополітичних концепцій та теорій; • особливості формування, цілі та завдання міжнародних організацій; • основні положення електоральної географії та її особливості в країнах світу; • географію воєнно-політичних конфліктів у різних регіонах світу. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • застосовувати сучасну методологію аналізу політики та суспільно-політичного устрою окремих держав та регіонів світу; • аналізувати політико-географічне положення окремої держави; • визначати вплив різноманітних чинників на розташування державних кордонів; • знати форми державного правління та форми державного устрою; • орієнтуватися в міжнародному політичному житті, геополітичній ситуації, виокремлювати місце і статус України в сучасному світі; • самостійно виявляти, оцінювати та використовувати політико-географічну номенклатуру для політичного аналізу.
Ключові слова	Політична географія, геополітика, політична карта світу, територіально-політичні системи, атлантизм, мондіалізм, номос, цивілізація, столиця, держава, міжнародні організації, електоральна географія, лімологія, кордон.
Формат курсу	Змішаний: лекційні заняття проводяться дистанційно, семінарські заняття – очно.
Аудиторні особливості курсу	Проведення лекцій, практичних/семінарських занять, консультацій з курсу.
Теми	Детально див. Додаток «Схему курсу»
Підсумковий контроль, форма	Екзамен в кінці семестру Форма екзамену – усний
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з навчальних курсів: вступ до спеціальності, історія політичних вчень, теорія держава і права. Це створює підстави для сприйняття категоріального апарату курсу «Політична географія і геополітика», розуміння джерел та спеціалізованої літератури.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, лекції, колаборативне навчання (групові проекти, спільні розробки, групові розрахункові роботи, навчальні спільноти, тьюторство і т.д.), проектно-орієнтоване навчання, дискусія, семінари, самостійна робота, аналіз статистичних баз даних. Навчальні методи: пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, інтерактивний, активізації навчання.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребуватиме залучення персонального комп'ютера (принаймні лектором) і мультимедійного проектора. Крім того, бажано, щоби студенти також користувались персональними комп'ютерами. Для курсу не потрібно спеціалізованого програмного

	<p>забезпечення (хоча воно може використовуватись за бажанням). Тим не менше, потрібне впевнене користування загальноживаними програмами й операційними системами (з метою подання електронних матеріалів – електронна пошта, платформи Microsoft Teams, Zoom, Telegram, Moodle тощо). Також для курсу бажане володіння мінімальними навиками роботи з базами та масивами даних й інформації.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: практичні/самостійні тощо – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30); контрольні заміри (модулі) – 20% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 20); екзамен – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50). Підсумкова максимальна кількість балів упродовж семестру – 100.</p> <p>Письмові та проектні роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів самостійних письмових робіт.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування і втручання в роботу інших студентів становлять, однак не обмежують прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування тієї або іншої роботи студента викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відповідно, жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед основних і додаткових.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні й поточному навчанні, в самостійній роботі і бали підсумкового екзамену (в усному форматі). При цьому, обов'язково враховуються присутність на заняттях й активність студента під час практичного заняття, списування і плагіат, несвоєчасне виконання поставлених завдань.</p>
<p>Питання до екзамену (чи питання на контрольні роботи)</p>	<p>Орієнтований перелік питань до екзамену:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політична географія: суть, особливості, підходи до трактування. 2. Об'єкт та предмет політичної географії. 3. Рівні та напрями досліджень у політичній географії. 4. Основні методи політичної географії. 5. Структура політичної географії. Міжпредметні зв'язки політичної географії. 6. Основні функції політичної географії. Роль політичної географії в пізнанні світу. 7. Геополітика: об'єкт, предмет, функції. Співвідношення геополітики й політичної географії.

8. Етапи розвитку політичної географії і геополітики: характеристика і особливості.
9. Політико-географічні погляди Ф. Ратцеля.
10. Політико-географічні аспекти теорії Р. Челлена.
11. Праця «Середня Європа» Ф. Науманна.
12. «Геополітика» К. Хаусхофера.
13. Політико-географічні ідеї Х. Маккіндера.
14. Теорія «морської могутності» А. Мехена.
15. Геополітичні погляди Н. Спайкмена.
16. Політико-географічні ідеї Р. Хартшорна.
17. Концепція «номосу» К. Шмітта.
18. «Географія людини» у працях П. Відаль де ла Блаша.
19. Теорія «мондіалізму». Геополітичні погляди Ф.Фукуями.
20. Витоки і основні ідеї концепції атлантизму.
21. Цивілізаційний аспект геополітичних відносин у дослідженнях С. Хантінгтона.
22. Концепція американського експансіонізму З. Бжезінського.
23. Становлення й розвиток української політико-географічної та геополітичної думки (М. Драгоманов, С. Рудницький, М. Грушевський, В. Липинський, Ю. Липа).
24. Поняття про політичну карту світу, вузьке і широке трактування.
25. Підходи до трактування суті поняття «політична карта світу».
26. Властивості політичної карти світу (полікомпонентність, структурність, цілісність, емерджентність тощо)
27. Періоди формування політичної карти світу і їх особливості.
28. Імперії, періоди їх існування.
29. Типи імперій.
30. Кількісні і якісні зміни на політичній карті світу (акреція, цесія тощо).
31. Території, види територій.
32. Залежні території: колонії, заморські території, протекторати, підопічні території, домініони, васалітети, мандатні території, кондомініуми.
33. Державна територія, її складові частини.
34. Причини (концепції) виникнення держави.
35. Ознаки та функції держави.
36. Анклави та ексклави.
37. Суверенні, частково визнані та невизнані держави.
38. Вождества та архаїчні держави.
39. Національні та паннаціональні держави.
40. Міста-держави, їх особливості.
41. Багатонаціональні держави, моделі регулювання відносин в багатонаціональних державах.
42. Розділені нації та нації без державності.
43. Держави-юрисдикції та повстанські держави.
44. Держави, що не відбулися та уряди у вигнанні.
45. Протодержави та квазідержави.
46. Класифікації та типології країн світу (за площею, політичним статусом, географічним положенням, формою, чисельністю

населення, рівнем економічного розвитку, релігійною приналежністю, особливостями етнонаціональної структури населення тощо).

47. Регіональний підхід у типології держав світу.
48. Форма держави: державне правління, державний устрій
49. Столиця як політичний центр держави: функції, типи.
50. Гіпертрофія і гіпотрофія столиць.
51. Багатостоличність, особливості перенесення столиць.
52. Лімологія – наука про кордони. Поняття “державного кордону”, етапи встановлення.
53. Делімітація і демаркація. Причини редемаркації.
54. Підходи до вивчення кордонів.
55. Класифікація кордонів.
56. Функції державних кордонів, їх співвідношення.
57. Прикордонні та транскордонні регіони.
58. Інтеграційні об’єднання. Типи інтеграції.
59. Зони безвізового режиму.
60. Зони вільної торгівлі.
61. Поняття міжнародної організації, етапи становлення.
62. Універсальні (всесвітні) міжнародні організації.
63. Регіональні об’єднання на політичній карті світу, їх типи. Умови і причини регіональної інтеграції.
64. Спеціалізовані (“галузеві”) міжнародні організації.
65. Організація Об’єднаних Націй.
66. Спеціалізовані установи ООН
67. Європейська інтеграція: основні інтеграційні об’єднання.
68. Структурні елементи ЄС
69. Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ).
70. Організація Північноатлантичного договору (НАТО).
71. Міжнародні організації, що об’єднують держави Південної Америки.
72. Основні етапи й шляхи створення міжнародних організацій.
73. НАФТА і АСЕАН, АТЕС.
74. САДК, ЕКОВАС
75. Міжнародні неурядові організації
76. Електоральна географія, сутність, предмет та об’єкт дослідження.
77. Головні завдання та напрями досліджень електоральної географії.
78. Електоральна структура.
79. Географічні фактори голосувань.
80. Географія представництва.
81. Електоральна поведінка.
82. Типи виборчих систем, їх переваги та недоліки.
83. Джеррімендерінг, особливості застосування
84. Електоральний простір: поняття, сутність, структура
85. Політико-географічне районування та електоральна структура України.

Опитування

Анкету-оцінку для оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Додаток. Схема курсу «Політична географія і геополітика»

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1-2 тижні 7,5 год.	<p style="text-align: center;">Тема 1. Теоретико-методологічні основи політичної географії і геополітики</p> <p>Політична географія: суть, особливості, підходи до трактування. Об'єкт та предмет політичної географії. Рівні досліджень у політичній географії. Основні методи політичної географії. Структура політичної географії. Міжпредметні зв'язки політичної географії. Основні функції політичної географії. Роль політичної географії в пізнанні світу. Геополітика: об'єкт, предмет, функції. Співвідношення геополітики й політичної географії.</p>	<p>Лекція, презентація – 2 год. Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 3,5 год.</p>	<p>1. Дністрянський М. Політична географія та геополітика: Навч. Посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 344 с. 2. Політична географія і геополітика: Навч. посібник / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін. К.: Либідь, 2007. 255 с. 3. Flint C., Taylor P. Political Geography: World Economy, Nation-State and Locality. Essex: Pearson Education Limited, 2021. 358 p.</p>	<p>1. Проведіть порівняльний аналіз визначень терміна «політична географія» (Ф. Ратцель, Р. Челлен, Р. Хартшорн, С. Коен, Н. Паундс, Дж. Прескотт, В. Семенов-Тянь-Шанський, М. Каледін, В. Колосов, М. Мироненко, І. Маєргойз, С. Рудницький, В. Яг'я, С. Томашівський, О. Шаблій, С. Трохимчук, М. Дністрянський). 2. Складіть графічну схему міждисциплінарних зв'язків політичної географії з іншими науками, проілюструйте співвідношення політичної</p>	1-2 тижень

				географії, геополітики та політології. 3. Поясніть відмінності між політичною географією та геополітикою.	
2 тиждень 7,5 год.	Тема 2. Політична карта світу: суть та етапи формування Поняття про політичну карту світу. Етапи формування політичної карти світу та їх характеристика. Особливості формування політичної карти світу в різних регіонах (Європа, Азія, Африка, Америка, Австралія). Прогнози змін на політичній карті світу.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семінарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 3,5 год.	1. Дністрянський М. Політична географія та геополітика: Навч. Посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 344 с. 2. Політична географія і геополітика: Навч. посібник / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін. К.: Либідь, 2007. 255 с. 3. Agnew J., Mitchell K., Toal G. A Companion to Political Geography. Blackwell Publishing, 2003. 494 p. 4. Jones M., Jones R., Woods M. An Introduction to Political Geography. Space, Place and Politics. Routledge, 2014. 276 p.	1. Проаналізуйте різні підходи до вивчення політичної карти світу. У чому їхня особливість? 2. Проаналізуйте основні територіальні конфлікти в регіонах, до яких змін на політичній карті світу вони призвели? 3. Які тенденції, на Вашу думку, спостерігаються у формуванні політичної карти світу на початку XXI ст.?	2 тиждень
3-4 тижні 5,5 год.	Тема 3. Історичні аспекти розвитку геополітики. Ч.1 Основні етапи розвитку політичної географії та геополітичних учень. Політико-географічні погляди Ф. Ратцеля. Політико-географічні аспекти теорії Р. Челлена. Праця «Середня Європа» Ф. Науманна.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3,5 год.	1. Вегеш М. Геополітика в постатях і термінах. Ужгород. Видавничий дім «Гельветика», 2020. 786 с 2. Agnew J., Muscarà L. Making Political Geography. Rowman & Littlefield Publishers, 2012. 296 p. 3. Flint C., Taylor P. Political Geography: World Economy, Nation-State and Locality. Essex: Pearson Education Limited, 2021. 358 p.	1. На основі опрацьованої навчальної літератури скласти хронологічну таблицю основного змісту політико-географічних і геополітичних концепцій наступних авторів: Ш. Монтеск'є,	3-4 тиждень
3-4 тижні 7,5 год.	Тема 3. Історичні аспекти розвитку геополітики. Ч.1 «Геополітика» К. Хаусхофера.	Лекція – 2 год.			

	Політико-географічні ідеї Р. Хартшорна. Концепція «номосу» К. Шмітта. «Географія людини» у працях П. Відаль де ла Блаша.	Семинарське заняття – 2 год. Самостійна робота – 3,5 год.		Ф. Ратцель, Р. Челлен, Ф. Науманн, К. Хаусхофер, Р. Хартшорн, К. Шмітт, П. Відаль де ла Блаш.	
5 тиждень 8,5 год.	Тема 4. Історичні аспекти розвитку геополітики. Частина 2. Геополітичні погляди Н. Спайкмена. Політико-географічні ідеї Х. Маккіндера. Теорія “морської могутності” А. Мехена. Теорія «мондіалізму». Геополітичні погляди Ф.Фукуями. Витоки і основні ідеї концепції атлантизму і неоатлантизму. Цивілізаційний аспект геополітичних відносин у дослідженнях С. Хантінгтона. Концепція американського експансіонізму З. Бжезінського.	Лекція – 4 год. Самостійна робота – 4,5 год.	1. Бжезінський З. Велика шахівниця [Електронний ресурс] / З. Бжезінський. – Режим доступу до ресурсу: http://dontsovnico.com.ua/wp-content/uploads/2016/03/Bjezinski.Velyka-shahivnytsia.pdf 2. Сліпець О. Теорія «зіткнення цивілізацій» та сучасні глобальні проблеми [Електронний ресурс] / О. Сліпець // Режим доступу до ресурсу: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/17859/1/113-Slipets.pdf 3. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії / переклад з англ. Тарас Цимбал і Роман Корнута. К.: Наш формат, 2019. 608 с.	1. Суть культурного аспекту геополітики у поглядах С. Хантінгтона. 2. Місце України у концепції нового світового порядку 3. Бжезінського. 4. Роль ідеології у геополітичних поглядах С. Хантінгтона. 5. Балтійсько-Понтійська федерація С. Рудницького як протипага російському імперіалізму.	5-6 тиждень
5-6 тижні 2 год.	Тема 5. Політико-географічні концепції у працях українських дослідників Становлення й розвиток української політико-географічної та геополітичної думки (М. Драгоманов, С. Рудницький, М. Грушевський, В. Липинський, Ю. Липа).	Лекція – 2 год.	1. Вегеш М. Геополітика в постатях і термінах. Ужгород. Видавничий дім «Гельветика», 2020. 786 с 2. Дністрянський М. Політична географія та геополітика: Навч. Посібник. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2010. 344 с. 3. Дністрянський М. Праці С. Рудницького і Ю. Липи в контексті Європейської політико-географічної думки [Електронний ресурс] / М. Дністрянський // Режим доступу до ресурсу: http://ukrtur.narod.ru/istoukrgeo/allpubl/antropos/prazirudilyp1.htm		
6 тиждень 5,5 год.	Тема 4-5. Розвиток світової політичної географії 2 ч. Геополітичні концепції українських вчених.	Семинар – 2 год. Самостійна робота – 3,5 год.	1. Бжезінський З. Велика шахівниця [Електронний ресурс] / З. Бжезінський. – Режим доступу до ресурсу: http://dontsovnico.com.ua/wp-content/uploads/2016/03/Bjezinski.Velyka-shahivnytsia.pdf 2. Дністрянський М. Праці С. Рудницького і Ю. Липи в контексті Європейської політико-географічної думки [Електронний ресурс] / М. Дністрянський // Режим доступу до ресурсу: http://ukrtur.narod.ru/istoukrgeo/allpubl/antropos/prazirudilyp1.htm		

			<p>3. Сліпець О. Теорія «зіткнення цивілізацій» та сучасні глобальні проблеми [Електронний ресурс] / О. Сліпець // Режим доступу до ресурсу: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/17859/1/113-Slipets.pdf</p> <p>4. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії / переклад з англ. Тарас Цимбал і Роман Корнута. К.: Наш формат, 2019. 608 с.</p>		
7 тиждень 5,5 год.	Модуль 1				
7-8 тижні 5,5 год.	Тема 6. Держава як об'єкт політико-географічного аналізу. Поняття території, її різновиди. Особливості державної території, її складові елементи. Залежні країни, їхні типи. Форми державності. Політико-географічна суть держави, її ознаки та функції. Причини виникнення держави.	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3,5 год.</p>	<p>1. Долгов О. Територія держави як чинник політичних відносин // Доступне на: http://sevntu.com.ua/jspui/bitstream/123456789/2308/1/100-38.pdf</p> <p>2. Пікуля Т. Сучасні підходи до класифікації держав світу. <i>Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ</i>. 2014. №2. С. 183-199.</p> <p>3. Jessop B. The State. Past, Present and Future. Cambridge: Polity, 2016. 303 p</p> <p>4. Terlouw, K. Political Geography of Cities and Regions. 1st Edition. London. 2022. 188 p.</p>	<p>1. Невизнані та частково визнані країни. 2. Здійснити країнознавчу характеристику однієї колонії (на вибір). 3. Скласти порівняльну таблицю з аналізом переваг і негативних рис унітарного та федеративного типів державного устрою.</p>	7-10 тиждень
9 тиждень 5,5 год.	Тема 7. Класифікації та типології країн світу	<p>Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3,5 год.</p>			

9-10 тижні 5,5 год.	Тема 6,7. Держава як об'єкт політико-географічного аналізу	Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3,5 год.			
11 тиждень 7,5 год.	Тема 8. Географія столиць та кордонів. Суть, значення, класифікація столиць. Багатостоличність та особливості перенесення столиць. Лімологія – наука про кордони. Поняття “державний кордон”. Підходи до вивчення кордонів: історико-картографічний, класифікаційний, функціональний, географо-політологічний. Класифікація державних кордонів. Функції державних кордонів. Міжнародно-правовий режим державних кордонів. Прикордонні та транскордонні регіони. Транскордонна співпраця у світі.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семинар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3,5 год.	1. Верменич Я. Історична лімологія: проблеми концептуалізації // Доступне на: http://history.org.ua/JournALL/regions/region_2011_5/3.pdf 2. Долматов І. Методологія дослідження процесів формування та еволюції кордонів. <i>Митна справа</i> . 2011. №1 (73). С. 43-48. Доступне на: http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/ms/2011_1/11043048.pdf 3. Коцан Р. І. Розвиток теоретичних засад дослідження державних кордонів. <i>Грані</i> . 2018. № 6. С. 66–77. 4. Prescott J. R. V. <i>Political Frontiers and Boundaries</i> . L.: Routledge, 1987. 332 p.	1. Наведіть приклад 2-3 держав Західної Європи, чиї державні кордони і території в XX ст. були найбільше змінені. Які причини цих змін? 2. Складіть характеристику державного кордону України зі всіма сусідніми країнами, використовуючи класифікації кордонів.	11 тиждень
12 тиждень, 5,5 год.	Тема 9. Міжнародні інтеграційні об'єднання. Суть, етапи становлення та функції міжнародних організацій. Класифікація міжнародних організацій. Універсальні міжнародні організації та їх характеристика.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3,5 год.	1. Політична географія і геополітика: Навч. посібник / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін. К.: Либідь, 2007. 255 с. 2. Шамрай В. Передумови виникнення та розвитку міжнародних організацій. <i>Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. Юридичні науки</i> . 2013. Вип.4(98). С. 46–48 3. Gallaher C., Dahlman T. C., Gilmartin M. <i>Key Concepts in Political Geography</i> . SAGE Publications Ltd, 2009. 392 p.	1. Охарактеризуйте особливості діяльності ОБСЄ. 2. Здійсніть характеристику ЄС (правові аспекти, етапи формування, головні напрями роботи). 3. Окресліть перспективу СНД. 4. Проаналізуйте особливості фінансових міжнародних організацій	12-14 тиждень
13 тиждень, 5,5 год.	Тема 10. Міжнародні інтеграційні об'єднання. Ч.2. Регіональні організації та їх характеристика.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.			

	Особливості міжнародних неурядових організацій.	Самостійна робота – 3,5 год.		(Світовий банк, МВФ, ЄБРР тощо).	
14 тиждень, 5,5 год.	Тема 9-10. Міжнародні інтеграційні об'єднання.	Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3,5 год.			
14-15 тижні 2 год.	Тема 11. Електоральна географія та політична географія України. Електоральна географія: суть, напрями та методи досліджень. Електоральне районування, електоральний простір. Політико-географічне положення України. Формування державної території й кордонів України. Основні риси географічного потенціалу сучасної державної території України. Географія політичної боротьби в Україні.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	1. Agnew J., Mitchell K., Toal G. A Companion to Political Geography. Blackwell Publishing, 2003. 494 p. 2. Geldenhuys D. Contested States in World Politics. London: Palgrave Macmillan, 2009. 295 p. 3. O'Tuathail G. Understanding Critical Geopolitics: Geopolitics and Risk Society // Journal of Strategic Studies. 1999. No 2/3. P. 107–124.	1. Географія виборчих систем у державах світу. 2. Електоральне структурування території України 3. Особливості використання джерел електорального потенціалу в державах з мажоритарними виборчими системами.	14-16 тиждень
15 тиждень 2 год.	Тема 12. Геополітичні інтереси та національна безпека України	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.			
15-16 тиждень 5,5 год.	Тема 11-12. Електоральна географія та політична географія України	Семінар, групова робота, дискусія – 2 год. Самостійна робота – 3,5 год.			
16 тиждень 5,5 год.	Модуль 2				
Разом 105				57	